

Міністерство освіти і науки України
Національний університет харчових технологій

90-та
Міжнародна наукова
конференція молодих учених,
аспірантів і студентів

**"Наукові здобутки молоді –
вирішенню проблем
харчування людства у XXI
столітті"**

11–12 квітня 2024 р.

Частина 3

Київ НУХТ 2024

Схожі риси та відмінності між біржовим і позабіржовим ринками

Вячеслав Герасименко
Еш С.М., науковий керівник

Національний університет харчових технологій, Київ, Україна

Вступ. У біржовій сфері існує два види ринків: біржовий та позабіржовий, кожний із яких є складовою сучасних ринків капіталу – фондового, грошового і деривативних фінансових інструментів [1].

Матеріали і методи. При написанні тез використовуються різні методи та матеріали, які допомагають розкрити сутність біржового і позабіржового ринків, виявити розбіжності між ними: методи порівняння допомагають співставити ринки; методи аналізу та синтезу забезпечують узагальнення видів торгівлі біржовими активами; спеціальні методи дослідження використовуються при визначенні місця кожного виду ринків у біржовій діяльності.

Результати. Біржовий та позабіржовий ринки — це два типи ринків, на яких здійснюється торгівля цінними паперами, товарами чи іншими активами. Біржовий ринок – це організований ринок, де торгівля відбувається через централізовану біржу: товарну, фондову чи валютну. Позабіржовий ринок, навпаки, є децентралізованим ринком, де угоди укладаються безпосередньо між учасниками, без посередництва біржі. Базовими активами (предметом угоди) обох видів ринків є цінні папери, продукція, валюта, золото та дорогоцінні каміння – це те, що об'єднує ці два види ринків. Переважно основні відмінності між біржовим та позабіржовим ринками полягають у їх організації, характері угод та регулюванні: на біржовому ринку угоди укладаються через відкритий аукціон, де покупці та продавці виставляють замовлення через брокера біржі. На позабіржовому ринку угоди можуть укладатися приватно між учасниками, без посередництва біржі.

У світовій практиці біржові ринки піддаються чіткому регулюванню державними органами, якими переважно є комісії – в Україні це Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. Позабіржові ринки менше піддаються державному регулюванню або регулюються в інший спосіб, наприклад, через саморегулюючі організації. Біржовому ринку притаманна висока прозорість та ліквідність, оскільки торгівля відбувається за стандартними правилами. Позабіржові ринки можуть бути менш прозорими та менше ліквідними, особливо на ринках, де укладається менша за обсягом і кількістю угод або там, де торгівля відбувається приватно. Біржова діяльність на ринках здійснюється за правилами, які запропонувала Група 30: цілісність, централізація, прозорість, електронний обіг цінних паперів, захист інвестора, відповідність обігу цінних паперів загальноприйнятим міжнародним стандартам, а також принципам, які відповідають вітчизняному менталітету розвитку економіки: контрольованість, конкурентність, правова упорядкованість та інші. Усі види діяльності біржового і позабіржового ринків, яких відповідно до Закону [1] нині нараховується сім, відносяться до професійних.

Висновки. Ринки капіталу, складовими яких є біржові та позабіржові ринки, відіграють важливу роль у світовій економіці, забезпечуючи можливість купівлі та продажу різних активів для інвесторів та інших учасників ринків.

Література

1. Закон України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text3480-IV>, редакція від 01.01.2024. (дата звернення: 12.03.2024).